

B 355/192/3

Ex
Bibliociv.
Budapesti
arcis

Pest-budai emlékek regélnek Budavára dicsőséges megvívásáról

Erődök, várak ostromáról, bevételéről hoz manapság izgalmas jelentéseket és beszámolókat a modern haditudósító gépezet. Az újságíró ember ma részletesen és pontosan ismeri Szevasztopol erődjét, a Severnaya-öblöt, Tobrukot és Marsa Matruhót és olvassa és érti a korszerű várostrom minden esinját-hinját. Most, amikor ilyen szakértői lettünk a távoli várostrom-

knak, érdemes és érdekes fel-eleveníteni azt a várostromot, amely magyar honvéd-dicsőséggel itt zajlott le, ahol élünk, a magyar fővárosban és amelynek hétköznapi útjainkba eső emlékei mellett sokszor emlékezés nélkül és tájékozatlanul megyünk el. Ez a várostrom Buda várának 1849 május 21-én történt diadalmos bevétele volt.

része a Városmajor felől nyomult előre. Erősen tüzeltek a Kis Sváb-hegyről is.

A támadás főereje azonban a Naphegyen összpontosult, onnét lövik Görgei ágyúi szüntelenül a Vár nyugati oldalát.

Lassanként a mai Palota-út táján hatalmas rés keletkezett, úgyhogy dacára, hogy közel 100 ágyú védte az osztrákokat, azon a tájon, ahol egykor a Teleki-palota volt s ma József kir. herceg palotája és kertje van, a honvédek kuszva rohamozták meg a várat.

Fiath János tüzte ki délután 5 órakor elsőnek a magyar lobogót a várfa alá. Adáz harc színhelyévé vált a Szent György-tér és a mai honvédelmi minisztérium környéke. Maga Hentzi is ott harcolva

már reggel 7 órakor súlyos lövéseket kapott.

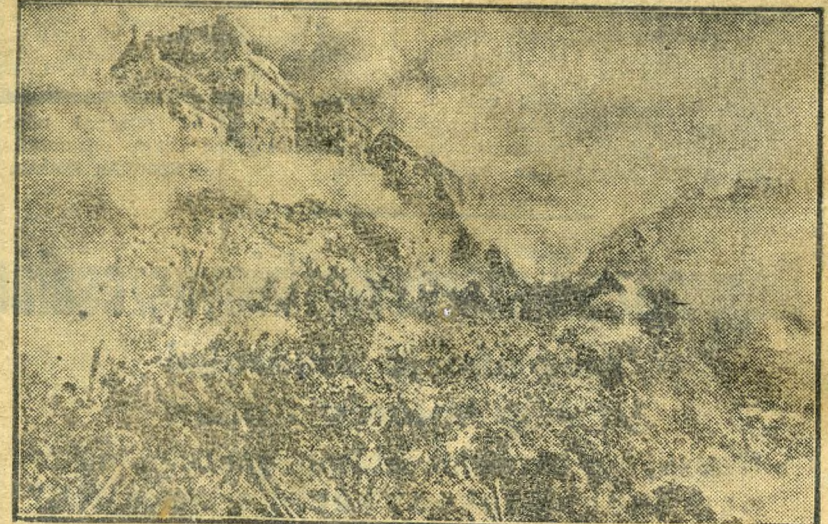
Sebét bekötözve, egy hordágyul használt, kiemelt ajtón az Ince pápa-téren ma is meglévő régi iskolaépületbe vitték. Egy korabeli feljegyzés szerint

Görgei már odalépett a haloklökhöz és megkérdezte, nincs-e egy utolsó kívánsága,

de Hentzi görögsen végignézett ellenfelén, néhány szót szólt és azzal feje hátrahanyatlott. Maga Görgei is megkérdezte, hogy bánthatom ne érje. Ejjel egykor halt meg és Görgei katonai tisztességgel temették el. Május 21-én este 7 órakor a vár már

teljesen a magyarok birtokában volt.

1200 honvéd szerezte meg életével

A honvédek József kir. herceg mai palotája kertje táján keletkezett lövéseken rohammal beveszik 1849 május 21-én a budai Várat

Görgey elindul

Mint ismeretes, Kossuth az 1848-iki események komolyrafordultá folytán 1848 Szeptember estjén hagyta el vasúton a fővárost Szolnok felé. Windischgrätz herceg 1849 januárban meg is kezdte bevonulását Magyarországra. Néhány hónap múlva gróf Batthyány Lajos miniszterelnököt április utóján a Károlyi-palotában elfogják és fogolyként Laibachba szállítják. Utáiban

művészi emléktábla örökíti meg itteni szomorú elfogatását a mai fővárosi képtár Kaplony-

A szabadságharconak a fővárossal kapcsolatos eseményeiben a magyar kormány távozása óta szinte féltve szűnelt állt be, míg május elején, Görgey Artur, a szabadságharc legzseniálisabb magyar hadvezére, a győzelmes felvidéki teli hadjárat után Kossuth és Klapka kívánságára

Komárom felé meg nem kezdte felvonulását Budavára felé.

Már arról is szó volt, hogy inkább Bécs felé menjen, de hiányzott a

megfelelő hadianyag. Görgey május 2-án érkezik Buda alá, de ide, sajnos, egyelőre faltörő ágyúk nélkül. Kmety tábornok Óbuda-Ujlak felől közelítve meg a fővárost,

a magyar sereg zöme a Császárfürdőnél tömörült s a mai Zsigmond-utcán és Fő-utcán vonult lefelé.

Görgey a Batthyány-téren állíttatja fel az első ágyúkat. Az itt, az órház előtt régen gulákba rakott bombáktól kapta a tér az egykori

Maga Görgey főhadiszállását eleinte a Városmajor mögötti „Két remetéhez” címzett kocsmában, majd a Svábhegyen, a ma is meglévő és kegyeletos emlékü „Oravillában” ütötte fel.

Mikor a magyar seregek a tüzelést a Gellérthegyről, Svábhegyről, a Csúcshegyről a Vár irányában megkezdtek, a pesti rakparton tömörült közönség lelkesülten kezdte kiáltani: „Éljen Kossuth, éljen a magyar!” De még korai volt a lelkesedés.

Hentzi boszúja

A helyzet veszélyességének látára Buda város tanácsa, a budai Városházán, a mai várbeli előjáróság épületében izgatott tanácszást tartott és

küldöttséget menesztett a Vár védőjéhez, Hentzi tábornokhoz.

Hentzi tábornok a Színház-utcában, a Várszínház mellett lévő, ma is meglévő főparancsnoki épületben fogadja a küldöttséget és kijelenti, hogy

a császárhoz hű marad s utolsó emberig védeni fogja a várat. Azonban engedélyt ad arra, hogy a (mai Hunyadi János-út felső torkolatánál volt) Vízi-kapun át a lakosság tetszése szerint elmenekülhessen. Sokan a Vár barlangpincéiben keresték oltalmat.

Hentzi megtámadta Pest bombázását határozta el. Május 13-án reggel 4 órakor kezdte meg a bombázást és a bombázás során mintegy 3000 bomba hullt

Belvárosra, úgyhogy 60 ház sérült meg. Leégett a Deák Ferenc-utca sarkán állott Angol királyi szálló, a régi Pesti Vigadó és számos más palota a Dunaparton.

Május közepén Görgei megkapta Komáromból a 9 ostromágyút s

megkezdte a fokozott ostromot. A Vár bombázásának esett sajnos áldozatul

a Mátyás-templom sok részlete, a Várszínház, s a Királyi Palota.

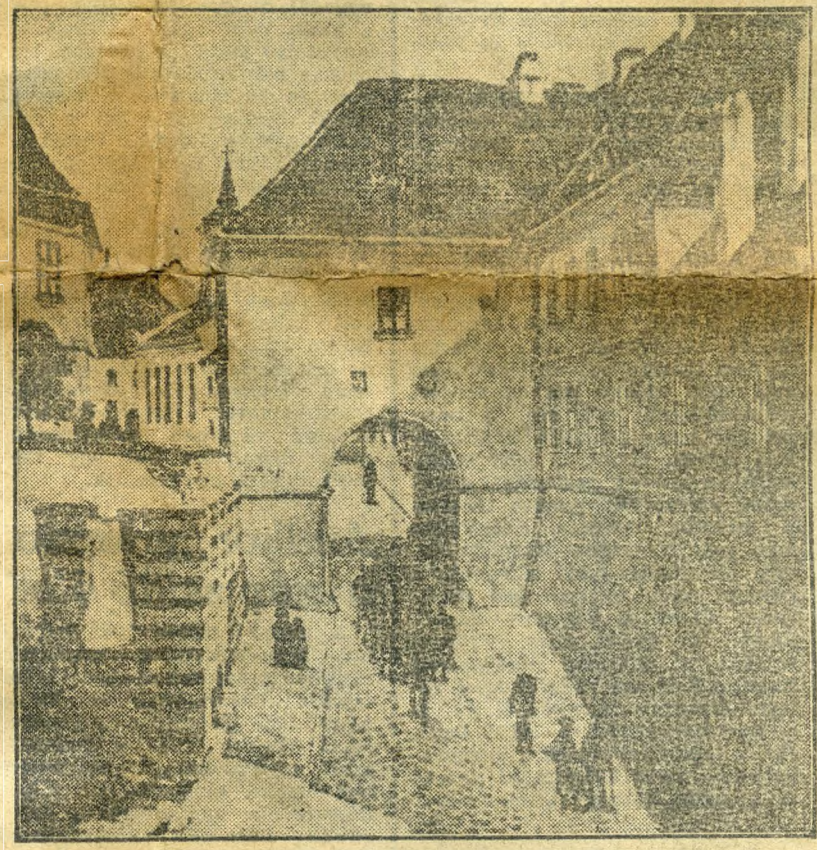
Noha maga Hentzi vezette az olfalmi munkálatokat, a Mária Terézia által épített ternek nagy-része ekkor mégis elpusztult, úgyhogy a régi szertartástermeknek csak néhány, Pest felé néző, József nádor által is lakott szobájában láthatjuk még a virágos, eredeti rokokó selyemtapétákat.

Május 21-én hajnalban indult meg a döntő roham. Nagy Sándor vezette az ostromot, Aulich délről, Knézics északról támadott. Hentzi parancsára a budai oldal felől

Alnoch ezredes megkísérelte a puskaforos hordóba dobott égő szivarjával a Lánchídat felrobbantani,

de életével lakott merészségéért. Pedig Görgei már előzőleg figyelmeztette Hentzit, hogyha a Lánchídat felrobbantják, amit is a nemzet legbüszkébb értékei közé sorolt, kardélen ugratják át az egész védőrséget a vár bevétele után.

A magyar csapatok tetemes

A Gróf Bethlen-bástyasétány és a Disztér összeszőgelése tájékán volt a régi Fehérvári kapu, ahol a honvédsereg egy része a budai Várba vonult

a magyar főváros visszafoglalását. Görgeinek altábornagyi rangot és a katonai első érdemrend csillagát ajánlották fel. De

Görgei mindkét megtisztelést elhárította magától

és Pest város küldöttségének azt felelte, hogy semmi érdeme nincs a győzelemben, ő „csak messze-útóján nézegette, hogy a honvédek mint mészárok meg a vár jalt.”

Kossuth június 5-én délután 6 órakor érkezett vissza Pestre s vonata a Nyugati pályaudvar helyén állott, de akkor a Jókai-utcaig erő indóháza futott be. (A maít megelőző indóház egy frontja, ha átalakítva is, még ma is megvan a Jókai-utcai MAV-palotán.) Kossuth feleségével együtt diadalmenetben vonult be a Váci-úton, a mai Vilmos császár-úton s Kossuth Lajos-utcán végig és a Széll-utcaiba hajtatott. (Ott a Nádor utca 12. sz. alatt volt Kossuthnak minisztersége alatt is lakása.) Feljegyzések hiányzanak, de Kossuth

valószínűleg a mai pénzügyminisztérium helyén állott régi kincstári kamarai épületben,

az első pénzügyminisztériumban 1848-ban bírt I. emeleti hivatali helyiségeit foglalta ismét el. El volt határozva, hogy június 2-ától

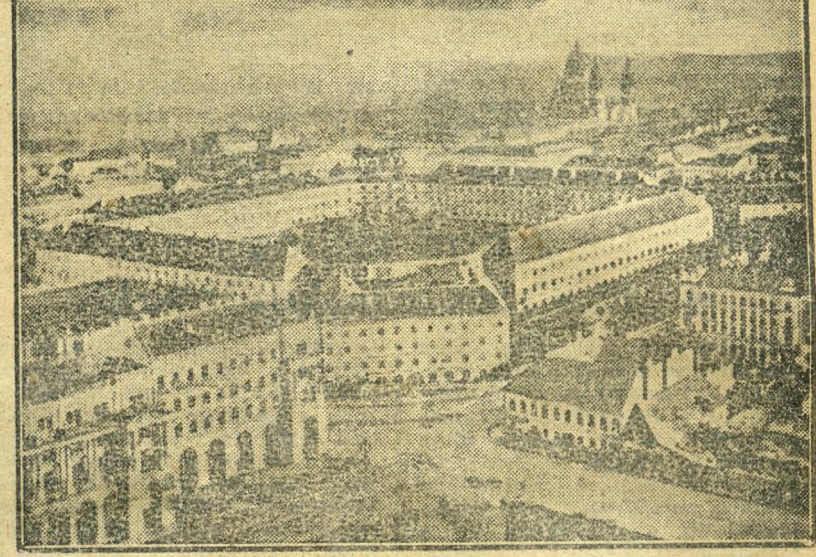
a képviselőház ülését ismét Budapestén folytatják, de itt csak egy országgyűlés volt és pedig

az Egyetemi templomban,

mert a képviselőház 1848-iki ülésétől szolgált régi Pesti Vigadó Hentzi bombázásától teljesen leégett. A későbbi ülés június 23-án már Szegeden volt.

Haynau vérengzik

Sajnos, a magyar kormány uralma Budapestén csak pünkösdi királyság volt. Már Budavár ostroma napjában, május 20- és 21-én Ferenc József császár és I. Miklós cár Varsóban találkoztán,

A Szabadság-tér helyén állott Új épület, melynek udvarán Batthyányi Lajos gróf miniszterelnököt és még több vértanút kivégezték

elhatározták, hogy június 17-én kezdik meg az együttes hadjáratot.

Úgy volt, hogy a cár maga vezeti

Budapestről tudatta, hogy a magyar forradalom bevégeződött. A Károlyi-palota Egyetem- és Károlyi-utcai I. emeleti sarokszobájában írta alá halális ítéleteit. Ezek következtében október 6-án, ugyanaznap, mikor Aradon a 13 vértanút kivégezték,

lőtték főbe Batthyány Lajos gróf miniszterelnököt,

miután ő az előző éjjel öngyilkosságot kísérelt meg, törrel magán már súlyos sebet ejtett. A Szabadság-tér helyén állott Új épületben volt kivégzés helyét ma a Báthori- és Klebelsberg Kunó-utcán sarkán örökmécses, a többi

vértanú emléket pedig a Tözsde előtt levő emlékmű jelzi. Október 24-én akasztották fel itt Perényi Zsigmond bárót, a főrendiház elnökét.

M. B.

Európa gazdasági önellátásáról beszélt Münchenben Riccardi miniszter

München, július 11.

Riccardi miniszter diszoktori oklevelének átvétele után a müncheni egyetemen előadást tartott „Európa gazdasági önellátása” címmel. Stebert miniszterelnök fogadóestjén Riccardi miniszter megköszönte a „mozgalom fővárosában” tapasztalt vendégszeretetet. Utána Hermann Esser államtitkárhoz volt hivatalos.

Riccardi pénteken éjjel után utazott el Münchenből Rómába. Búcsúztatására a pályaudvaron megjelent Funk birodalmi miniszter és Esser államtitkár.

A pestkörnyéki cukrázások és cukorkakereskedők egyhangúan elhatározták, hogy nyersanyag-takarékossági és szociális okokból a háború tartama alatt minden héten egy teljes napon át üzleteiket zárva tartják.

Budapest székesfőváros IV. kerületének előjárója 9412/3—1941. kih. sz.

ÍTELETKIVONAT

A Kihágási Tanács özv. Fülöp Endréné budapesti (IX., Mária Valéria-telen 9 épület) lakost 15 és 25% vízzel hamisított tej forgalombahozataláért az 1895. évi XLVI. t.-c. 3. §. alapján 30 pengő pénzbüntetéssel, behajthatatlanság esetén 3 napi elzárással büntette, valamint a felmerült 23 P 20 fillér eljárási díj megfizetésére kötelezte és elrendelte a jogerős ítélet egyszerű közzétételét.

Kmft.

IV. ker. előjáró.

Budapest székesfőváros IV. kerületének előjárója 12.008/1—1941. kih. sz.

ÍTELETKIVONAT

Ill Istvánné sz. Kaltenecker Erzsébet bpesti (X., Diósgyőri-út 14.) lakost néhány százalékos és 10%-os vízzel hamisított tejnek jelzés nélküli edényben való forgalombahozataláért az 1895. évi XLVI. t.-c. 3. §. c) és 4. §. alapján 200 pengő pénzbüntetéssel, behajthatatlanság esetén 20 napi elzárással büntette, valamint a felmerült 23 P 20 fillér eljárási díj megfizetésére kötelezte és elrendelte a jogerős ítélet egyszerű közzétételét.

Kmft.

IV. ker. előjáró-l.

Nagy érdeklődésre számottartó új orvosi könyvek!

Dr. WENINGER ANTAL

a népszerű orvosi író legérdekesebb cikkeinek gyűjteménye 3 kötetben

Szellem és egészség

A gyógyító művészet új irányai

Orvos a lélekért

Ara kötetenként füve P 4.40, kötve P 5.40. — Megrendelhető:

Pfeifer Ferdinánd nemzeti könyvkereskedés kft. Budapest, IV. ker., Kossuth Lajos-utca 5. sz. Telefon: 18-57-30, 18-74-00.

Az összeg előzetes beutalása ellenében bérmentve szállítunk. Ha ajánlott küldés kívánatik, további 50 fillér beutalását is kérjük.